

'Weinig veranderd sinds tijd Pourier'

Donner: Herstructurering Nederlandse Antillen heeft niets opgelost

Van onze correspondent

KRALENDIJK - De Nederlandse Antillen bestaan niet meer, maar de vraagstukken voor de eilanden zijn nog steeds hetzelfde. Wijlen Antilliaanse premier Miguel Pourier zou die zo weer herkennen als hij zou herrijzen: „Hebben jullie in mijn afwezigheid nog wel iets gedaan?”

Dat zei vicepresident van de Raad van State Piet Hein Donner afgelopen zondag in de tweede Miguel Pourier-lezing. Donner was ruim een jaar minister voor Koninkrijksrelaties in het kabinet-Rutte I (2010-2011). Pourier overleed in 2013 en Donner heeft hem niet in de politiek meegemaakt.

De vraagstukken van nu vertonen volgens Donner een opvallende gelijkheid met toen Pourier in de politiek zat: deugdelijkheid van bestuur, gezonde overheidsfinanciën, de verhouding met Nederland, het bestuur op Sint Maarten en Sint Eustatius, sociaaleconomische aanpak op Bonaire, referenda en politieke wisselvalligheid. Meer autonomie voor de eilanden van de Antillen is hiervoor geen oplossing, zoals Pourier al voorzag.

Catalonië, Vlaanderen, Schotland, de Brexit, de Verenigde Staten die zich terugtrekken uit verdragen. Het zijn volgens Donner allemaal voorbeelden van wat er ook in het Koninkrijk speelt met Sint Eustatius, dat vergaande onafhankelijkheid wil en stemmen die opgaan voor een gemeenbest 'waarbinnen ieder zijn eigen gang moet gaan zonder verdere verplichtingen voor elkaar'. Over Sint Eustatius oordeelt Donner hard. Nadat men zich eerst heeft gevoegd in de Nederlandse rechtsorde stapten men daar vervolgens eenzijdig uit. „Daarmee houdt het op een rechtsstaat te zijn.”

Het gekke is, aldus Donner, dat landen en regio's juist steeds meer met elkaar verweven raken door grensoverschrijdende technische en maatschappelijke ontwikkelingen. „Men kan alleen autonoom handelen als men het geheel op eigen krachten kan.” En dat is niet het geval. Het lijkt allemaal eenvoudig zolang er vrede, orde en recht heerst. „Populistische redeneringen over soevereiniteit en 'eigen volk eerst' verzwijgen dat vrede, welvaart en veiligheid de meerwaarde zijn van samenwerking, wederzijdse binding en verplichtende ordening.”

Eigenlijk, zo viel tussen de regels door in de woorden van Donner te horen, was het ontbinden van de Antillen een vergissing. Toen het toch gebeurde hadden Bonaire, Sint Eustatius en Saba weinig andere keuze

dan onderdeel van Nederland te worden. Het staatkundige debat nu voortzetten is 'weinig heilzaam', vindt Donner. De BES-eilanden hebben als openbaar lichaam meer zelf te vertellen dan een gewone gemeente of provincie: „In die zin hebben zij het beste van twee werelden.” Maar Nederland stelt hoge eisen, weet Donner. Ook constateert hij uit het evaluatieverslag Spies en de reactie van de Nederlandse regering daarop dat er sprake lijkt

van 'twee onderscheiden werkelijkheden'. Donner beschreef drie factoren, 'waar Pourier zich al voor inzette', die wezenlijk zijn om meer eigenheid te realiseren. Over deugdelijk bestuur wordt vaak gesproken, maar volgens Donner moet beseft worden dat op kleine eilanden in een bijzondere positie andere oplossingen nodig zijn dan in Nederland. Hij waarschuwde voor het toenemende gebruik van de term gemeente, 'want

Vicepresident Piet Hein Donner van de Raad van State ziet veel gelijkheid tussen de problemen uit de tijd van Pourier en nu.

FOTO REGERING ARUBA

dan zullen ze in de (Nederlandse, red.) politiek als gemeenten worden gezien en behandeld'. De eilanden moet niet te snel klagen over bevoogding. Deugdelijk bestuur heeft ook organisatie nodig, zoals financieel toezicht: „Beseft dat Nederland zelf ook, in het kader van de Europese Unie, een vergelijkbare be-

voogding nodig heeft.” Een kant en klare oplossing voor de discussie over gelijkwaardigheid, dan wel discriminatie, heeft Donner niet. Wel constateert hij vanuit zijn ervaring in de Raad van State dat Nederland de neiging heeft bij wetgeving te snel te denken dat situaties op de eilanden met die in Nederland vergelijkbaar is. Op de eilanden wordt weer te gemakkelijk gesproken over discriminatie bij het afwijken van de Nederlandse wetgeving. Donner suggereert voorzichtig een procedurele oplossing voor verschillen van inzicht en de bespreking van knelpunten. Hij vermeedde de term geschillencommissie, waarover de landen in het Koninkrijk al jaren discussiëren. „Maar er zal een oplossing gevonden moeten worden, omdat problemen steeds meer gaan knellen.”

Bestuurlijke verhoudingen is de derde factor. In dat kader denkt Donner nog steeds, net als toen hij minister was, dat de verschillende ministers zelf verantwoordelijk moeten blijven voor wat er op hun terrein op de eilanden gebeurt. Ook voor de eilanden is dat gunstig, want door de spreiding is het budget BES relatief klein per ministerie. „Daardoor zijn er in beginsel veel meer middelen beschikbaar voor de eilanden dan wanneer alle verantwoordelijkheid bij één minister geconcentreerd zou zijn.”

Hij erkent wel dat het hierdoor lastiger is om aandacht te vragen voor knelpunten of nieuw beleid te ontwikkelen. „Het blijft uiterst moeizaam om in Den Haag aandacht te krijgen voor nieuwe vraagstukken die niet acuut zijn.”

Pourier blijft een inspiratie en voorbeeld voor onze tijd, besloot Donner. Zijn hele leven heeft hij zich ingezet voor de publieke zaak 'in het belang van Bonaire'. Ook al lag zijn hart elders, hij stond steeds weer klaar 'om te doen wat gedaan moest worden'. „En hij had het inzicht dat een kleine gemeenschap de eigenheid alleen binnen een groter verband kan waarborgen, maar dan wel de eigen zaken op orde dient te hebben.”

